

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK ✓

1001250449

BIBLIOTEKET
LÄROVERSTYRELSEN
GÖTEBORG

Lgr 69

Läroplan för grundskolan

Supplement

SKOLOVERSTYRELSEN 1969

Hemkunskap Barnkunskap

Läroplan
108a

erstyrelsen

Lgr 69 II: Hk Bk

Pedagogiska biblioteket

Läroplan för grundskolan

SKOLOVERSTYRELSEN

UTBILDNINGSFÖRLAGET
SVENSKA UTBILDNINGSFÖRLAGET LIBER AB

Supplement

Hemkunskap Barnkunskap

Ex. 2

Eab

Kompletterande anvisningar och kommentarer

BIBLIOTEKET
LÄRARHOGSKOLAN
I GÖTEBORG

52818

Förord

Läroplan för grundskolan består av en **allmän del** (del I) och en **supplementdel** (del II), båda utfärdade av SÖ enligt förordnande i Kungl Maj:ts brev den 29 maj 1969.

Supplementdelen innehåller kompletterande anvisningar, kommentarer och exempel till kursplanerna och till vissa avsnitt i allmänna anvisningar för skolans verksamhet. Av praktiska skäl är den uppdelad på häften, varierande i fråga om både omfång och karaktär.

SÖ avser att efter hand revidera och komplettera supplementdelen med hänsyn till erfarenheterna vid läroplanens tillämpning. SÖ är därför angelägen om att sådana erfarenheter på lämpligt sätt och efter hand förmedlas till SÖ.

Stockholm den 1 augusti 1969

Kungl Skolöverstyrelsen

- Produktion* ● 1969 Svenska Utbildnings-
förlaget Liber AB
- Redaktion* ● Ulf Åkersten
- Formgivning* ● Paul Hilber
- Producent* ● Rune Jarenfelt
- Tryck* ● Bröderna Lagerström AB
Stockholm 1969

Innehåll

HEMKUNSKAP 5

Allmänna synpunkter 6

Arbetsätt och planering 6

Förslag till huvudteman och arbetsområden 9

Årskurs 8 9

Huvudteman 9

Förslag till arbetsområden 10

Förslag till utformning av arbetsområde 10

Exempel på utformning av delmoment 11

Årskurs 9 14

Huvudteman 14

Förslag till arbetsområden 17

Förslag till utformning av arbetsområden 17

Exempel på utformning av delmoment 21

BARNKUNSKAP 23

Förslag till utformning av arbetsområden 24

Hemkunskap

Allmänna synpunkter

Utöver de anvisningar och kommentarer om undervisningen i hemkunskap, som ingår i läroplanens allmänna del (s 161—163) och som utgör riktlinjer för undervisningen i ämnet, bör följande beaktas.

Planering, som är nödvändig för ett bra resultat, bör ske senast vid läsårets början och kan avse årskurs eller termin. Planeringen skall ske gemensamt med hushållslärare och lärare i ämnen med vilka samarbete bör ske. Den får inte vara mer bunden än att den vid behov kan ändras under läsårets gång. En modell för hur planeringsarbetet kan läggas upp visas i skissen på s 7.

Arbetsätt och planering

Undervisningen i hemkunskap skall öka elevernas förutsättningar att verka som kunniga, självständiga, samarbetsvilliga och ansvarskännande medlemmar i familj och samhälle. Den måste därför vara så allsidig som möjligt och ge eleverna en samlad kunskap om deras uppgifter och insatser i det dagliga livet i hem och skola.

Nya värderingar och livsformer måste i hög grad påverka undervisningen i hemkunskap. Många moment i hushållsarbetet försvinner och arbetsfördelningen i hemmen förändras. Behovet av konsumentupplysning ökar på grund av en allt mer omfattande marknad av varor och tjänster. Det är svårt för den enskilda individen att bilda sig en uppfattning om de tekniskt komplicerade varor som erbjuds genom avancerade marknadsföringsmetoder. Konsumentfrågor måste därför ges stor plats i undervisningen och eleverna beredas tillfälle träna sig att ur olika källor hämta informationer om olika varor och tjänster och kritiskt granska dessa. Därvid har rapporter och skrifter från institutioner och provningsanstalter en given plats.

Skolan bör stimulera eleverna att använda den

ökade fritiden på ett meningsfullt sätt. Hemkunskapsundervisningen kan hos eleverna skapa intresse för sambandet mellan kost, motion och hälsa. Eleverna bör få lära sig att göra trevliga matsäcksförslag med rätt sammansatt kost, vilka är lämpliga att servera under primitiva förhållanden, och att göra en matsedel för en veckas vistelse i fjäll- eller skärgårdsmiljö, där man ej har tillgång till affär.

I lämpliga sammanhang bör alkoholvanor, narkotikabruk m m diskuteras.

Lärostoffet bör i huvudsak ordnas och presenteras i avgränsade stoffenheter, *arbetsområden*, som eleverna kan överblicka och till väsentlig del bearbeta på egen hand. Man bör sträva efter att utforma dessa områden för ett fördjupat studium i anslutning till elevernas intressen, erfarenheter och problem.

Ett arbetsområde i ämnet hemkunskap omfattar i regel introduktion, planering, en studie- och bearbetningsfas, redovisning, sammanfattning och utvärdering.

Arbetsområdet presenteras genom en *introduktion*, avsedd att stimulera elevernas intresse. Den bör så ofta det är lämpligt anknyta till någon aktuell situation. Introduktionen kan t ex göras med utgångspunkt i en tidningsartikel eller ett studiebesök eller med utnyttjande av AV-hjälpmiddel, exempelvis film eller ljudbildband med anknytning till innehållet i arbetsområdet.

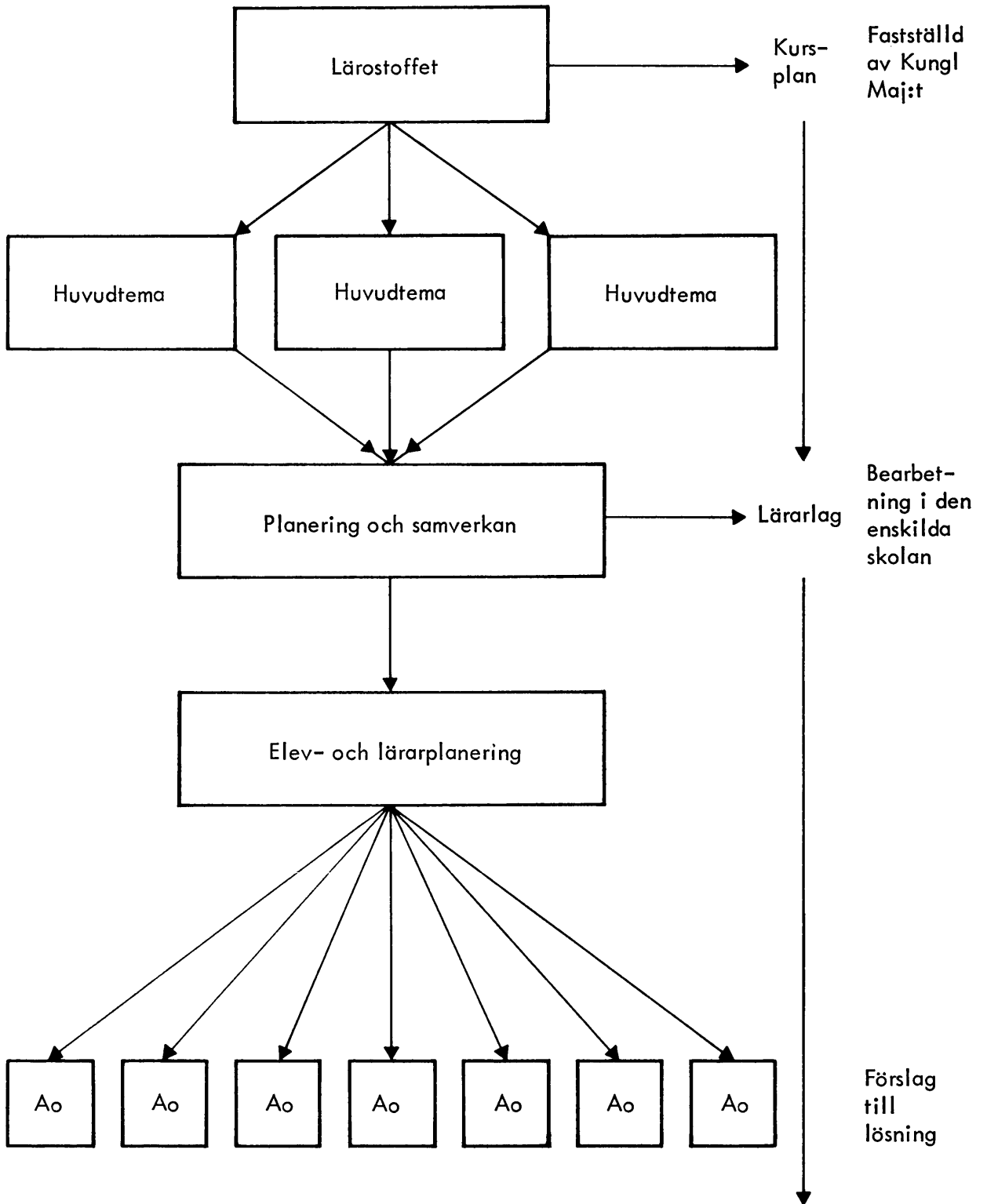
Efter introduktionen görs i samråd med eleverna en *planering* av arbetsområdet. Den bör omfatta fastställande av ungefärlig tid för hela arbetsområdet och av arbetsuppgifternas art, indelning i erforderliga grupper, utdelning av material samt fastställande av tidpunkter för delredovisningar, gemensamma genomgångar och slutredovisningar.

I *studie- och bearbetningsfasen* förekommer manuellt arbete och andra arbetsformer för att träna elevernas färdigheter och ge tillfälle till självständig verksamhet enskilt eller i grupp. För att undervisningen skall bli meningsfull för alla elever är det nödvändigt att var och en av dem får möjlighet att inom varje arbetsområde fördjupa sina kunskaper och förbättra sina färdigheter.

I regel bör någon form av matlagning förekomma vid varje undervisningstillfälle i årskurs 8 och, om så är lämpligt, även i årskurs 9. Eleverna bör med utgångspunkt i kostcirkeln lära sig att på kortast möjliga tid tillaga näringsriktigt sammansatta måltider med hjälp av hel- och halvfabrikat. Inredningsövningar sker lämpligen med hjälp av någon typ

A

B

av byggmöbler. Bostadsvården bör tränas med moderna hjälpmedel och rationella arbetsmetoder.

De aktiviteter som kan förekomma vid undervisningen i hemkunskap är bl a följande:

Färdighetsträningen avser att uppöva färdigheter inom hemkunskapsområdet.

Studiebesök skall ingå i undervisningen. Vid planeringen bör uppmärksammas, att eleverna först utarbetar fråge- och minneslistor för detaljstudier, vare sig studiebesöken sker gemensamt eller som självständig arbetsuppgift för en mindre grupp.

Jämförande undersökningar i vilka materialet insamlas bl a genom intervjuer. Dessa bör förberedas noggrant med genomtänkta frågeformulär och träning med eleverna att uppträda som intervjuare. Bearbetning och utvärdering av undersökningarna bör göras omsorgsfullt. Redovisning i grafisk form kan arrangeras som utställning. Pris- och kvalitetsjämförelser måste begränsas till vad de lokala möjligheterna kan erbjuda.

Situationsspel skall ge eleven träning i att uppträda vid skilda tillfällen. Uppgifterna bör vara så nära knutna till elevernas egna upplevelser som möjligt. Med hjälp av bandspelare kan samtal spelas upp och eventuella korrigeringar göras. Uppträdande i telefon bör ofta tränas.

Exponeringsövningar kan omfatta tex utformning av miljöer eller miljödetaljer samt sammanställning av material och skisser för utställning.

Redovisningen kan göras muntligt eller skriftligt, i grupp eller enskilt. Det bör uppmärksammas att vid gruppredovisning samtliga gruppdeltagare skall medverka. Redovisningar bör användas i diagnostiskt syfte, framför allt när det gäller delar av lärostoffet som har grundläggande karaktär och som avser att ge eleverna kunskaper som är nödvändiga för att de självständigt skall kunna gå vidare i arbetet, men också för arbetsuppgifter av mera individuellt slag.

Muntliga redovisningar kan göras omväxlande genom demonstrationer, presentation av utställningar, av bearbetat material från jämförande undersökningar, intervjuer eller studiebesök, resultat av färdighetsträning m m. Eleverna bör stimuleras till att utnyttja AV-hjälpmiddel i redovisningarna.

Sammanfattning och värdering bör utformas så att eleverna får tillfälle att bedöma det arbetsresultat som uppnåtts med utgångspunkt i syftet med arbetsområdet. Den tid som åtgår för de olika arbetsområdena kan variera, bl a beroende på val av arbetsuppgifter.

Framför allt i årskurs 8 måste undervisningen innehålla vissa övningar av grundläggande metoder. För att nå bästa inlärningsresultat bör vid sådana tillfällen information och instruktion nära följas av övning. Ett arbetspass med övningar av grundläggande metoder kan innehålla följande:

A *Målsättning* — syftet med dagens övning diskuteras och fastställs.

B *Information*, där lärostoffet presenteras, förklaras och organiseras genom t ex a) textgenomgång, b) instruktion, c) demonstration, d) diskussion.

C *Elevövning* då alla elever övar samma moment samtidigt.

D *Kontroll* med diskussion av resultatet.

E *Planering* då eleverna gör en organisationsplan för den följande tillämpningsövningen.

F *Tillämpningsövning* med representativa övnings-exempel.

G *Sammanfattning och värdering* av både arbetsprestation och resultatet.

För att ge sammanhang i lärogången kan lärostoffet vid årskursplaneringen organiseras kring några få huvudteman. Exempel på sådana huvudteman i ämnet hemkunskap är följande:

Årskurs 8:

Kost och hälsa.

Hygien och hälsa.

Miljö och hälsa.

Årskurs 9:

Var skall vi vara.

Att flytta från föräldrahemmet.

Att bilda familj.

Att köpa för fritid.

På s 9 och följande ges förslag till innehåll i arbetsområden inom dessa teman. För årskurs 8 har därvid förutsatts att en del av lärostoffet presenteras i form av grundläggande övningar vid sidan om arbetsområdena. För vissa arbetsområden finns förslag till utformning av delmoment inom vilka arbetsuppgifter kan förekomma.

A

B

Årskurs 8

1. Kost och hälsa
2. Hygien och hälsa
3. Miljö och hälsa

Kost och hälsa

Näringsriktig kost

Kostvanor och näringsbehov. Kostcirkeln. Näringsämnen. Kostens betydelse för allmäntillstånd och prestationsförmåga.

Kalori- respektive joulebegreppet. Näringsberäkning av livsmedel och måltider.

Livsmedelskunskap. Grundläggande principer för rationell matlagning

Livsmedel: produktion, distribution, förvaring.

Metoder: förbereda livsmedel, koka, steka, reda, baka.

Arbets teknik och arbetsorganisation. Arbets hygien

Arbetsplanering och tillämpningsövningar. Rationella arbetsmetoder. Rationella redskap. Arbetsställningar. Arbetshöjder. Livsmedelshygien. Personlig hygien. Förvaring.

Bostaden och dess vård

Miljöns betydelse för effektivitet och trivsel. Vård av redskap och utrustning. Förvaring. Säkerhetsbestämmelser.

Enskild konsumtion

Sortimentstudier och lönsamhetskalkyler. Val av måltider.

Hygien och hälsa

Personlig hygien. Arbets hygien

Åtgärder och hjälpmedel för personlig hygien. Klädvård.

Den inre miljön. Bostadens vård

Hygienutrymmen. Utrustning för tvätt. Förebyggande av olycksfall. Säkerhetsbestämmelser.

Huvudteman

Huvudtema 1

Innehåll

Huvudtema 2

Innehåll

Miljö och hälsa

Den inre miljön

Miljöns betydelse för fysisk och psykisk hälsa. Utrustning och funktion: bädden, arbetsplatsen, belysning, förvaring och samvaro.

Bostadens vård. Arbetsteknik och arbetsorganisation

Förebyggande åtgärder mot nedsmutsning. Metoder för: diskning, bäddning och rengöring. Betydelsen av arbets-rationalisering och hygien.

Enskild konsumtion

Sortimentstudier och lönsamhetskalkyler.

1. Rätt sammansatt kost
2. Kosten och tänderna
3. "Sval — Kyl — Frys"
4. Högtid och fest
5. Ren och rent
6. Dammsugaren
7. Golvvård
8. Att trivas i den egna miljön — sovplatsen
9. Att trivas i den egna miljön — skrivplatsen
10. Att välja hygien

9. Att trivas i den egna miljön – skrivplatsen

Att väcka intresse för den egna miljön genom att studera skrivplatsens funktion, utrustning, belysning och hygien; att kunna träffa ett val som ger tillfredsställelse.

Inre miljö

Betydelsen av skrivplatsens funktion, utrustning, belysning för aktivitet och trivsel. Estetiska synpunkter.

Arbetsteknik och arbetsorganisation

Arbetsriktig skrivyta. Stol. Förvaring och belysning.

Bostadens vård

Metoder och hjälpmedel för skrivplatsens vård.

Enskild konsumtion

Ekonomiska aspekter.

Huvudtema 3

Innehåll

Förslag till arbetsområden

Förslag till utformning av arbetsområde

Innehåll

Introduktion

En diskussion om skrivplatsens funktion

Arbetsätt

Planering

Övningar

Situationsspel

Kund — försäljare

Skrivplatsens utrustning

Exponeringsövningar

Skrivplatsens utrustning

Belysning

Jämförande övningar

Prisjämförelser

Skrivplatsens utrustning

Intervjuer bl a vid studiebesök

Arbetsställningar

VDN-etiketter

Färdighetsträning

Läsning av facklitteratur

Läsning av VDN-etiketter

Vården av skrivplatsen

Redovisning

Studiebesök

Sammanfattning och värdering

Arbetslampans placering

(Arbetsområde : 9. Att trivas i den egna miljön — skrivplatsen)

Exempel på utformning av delmoment

Arbetsuppgifter

1. Mörklägg rummet. Placera lampans skärm 30 cm från arbetsytans mittlinje och 30 cm innanför skrivbordets framkant. Prova vilken ljussättning som är behagligast att läsa vid.

a) Arbetslampan tänd och rummet i övrigt mörkt.

b) Arbetslampan tänd och samtidigt någon allmän belysning.

2. Studera ljusriktning av ljusflödet. Placera lampans skärm rakt framför arbetsplatsen och lägg en uppslagen bok på bordet.

Om det blir irriterande reflexer, flytta då lampskärmen tills blänket försvinner.

Redovisning

Material

Arbetslampa. Skrivplats. Linjal. Bok.

Sammanfattning och värdering

Tandhälsa

(Arbetsområde: 2. Kosten och tänderna)

Arbetsuppgifter

Studera tuggningens betydelse för vår tandhälsa i tillgänglig litteratur.

Gör tuggprov med följande livsmedel: sportknäcke, vete-
knäcke, rå morot, kokt morot, äpple och banan.

Material

Lärobok. Livsmedel. Grön duk. Bläddertavla.

Redovisning

Redogör för tuggprovet. Ordna en utställning med minst tio livsmedel, som ger tänderna en god motion. Placera utställningen på en grön duk.

Sammanfattning och värdering.

Tandhygien

(Arbetsområde: 2. Kosten och tänderna)

Kontroll av munhygien

Arbetsuppgifter

1. Studera och utför en effektiv tandrengöring. Pröva små — stora, samt mjuka — hårda tandborstar.
2. Studera hur man använder Diaplac-tabletter på Diaplac-förpackningen. Pröva tabletterna.
3. Studera betydelsen av fluor och hur man använder det.

Material

Lärobok. Tandborstar. Tandkräm. Fluor. Pappersmuggar. Diaplac-tabletter.

Redovisning

1. Demonstrera rengöring av tänderna (torrborstning).
2. Demonstrera olika tandborstar.
3. Demonstrera en fluorsköljning.

Sammanfattning och värdering

Planering inför en fest

(Arbetsområde: 4. Högtid och fest)

Delmomentet syftar till att ge eleverna förmåga att självständigt kunna:

planera matsedel och kostnad,
planera arbetsgång,
planera tidsåtgång,
näringsdeklarera måltiden,
duka ett festligt middagsbord och
tjänstgöra som värd eller värdinna.

Arbetsuppgifter

1. Planera matsedel. (Tillagningstid högst 40 min). Pris: 4 kr per person.
2. Gör en arbetsplanering.
3. Studera näringsvärdet i måltiden. Hur mycket protein, C-vitamin och järn i förhållande till vårt dagsbehov?
4. Duka middagsbordet med trevlig färgsättning, t ex komplementfärger jämte kontrastfärg.
5. Diskutera värdfolkets uppgifter under en måltid.

Redovisning

Delmomentet ger kunskap och färdigheter i samtliga huvudmoment: kostlära, matlagninglära, arbetsorganisation, ekonomi, bostadslära och familjekunskap.

Sammanfattning och värdering

Vård av hygienutrymme

(Arbetsområde: 10. Att välja hygien)

Ett vanligt standardbadrum kostar ungefär 8 000 kronor, d v s dubbelt så mycket som vanlig bostadsyta.

Som konsument tjänar man på att vårda badrummet snabbt, effektivt och skonsamt. Ett smutsigt badrum inbjuder inte till renlighet.

Arbetsuppgifter

1. Undersök hur olika ytor påverkas av rengöringsmedel. Fyll i ett bedömningsschema!
2. I en korg finns redskap och rengöringsmedel. Välj ut redskap och medel som är lämpliga för vård av sanitetsgods. Placera ut dem i badrummet respektive städsåp. Vilka bör förvaras barnsäkert? Behövs fler förvaringsmöjligheter?
3. Räkna samman kostnader för de valda redskapen och medlen.
4. Gör rent tvättställ, badkar och WC efter instruktion.

Material

Korg med prismärkta redskap och rengöringsmedel.
Plastlaminatprover. Kakelplattor. Lupp. Bandspelare.
Ljudband. Projektor. Bedömningsschema.

Redovisning

1. Visa bedömningsschemat.
2. Demonstrera val och placering.
3. Redogör för kostnaden.

Sammanfattning och värdering

Årskurs 9

1. Var skall vi vara.
2. Att flytta från föräldrahemmet.
3. Att bilda familj.
4. Att köpa för fritid.

Huvudtema

Var skall vi vara

Huvudtema 1

Enskild och offentlig miljö

Individens möjligheter att påverka miljön. Bostadsplanering: grannkontakter, gemensamma aktiviteter, kommunikationer, trafiksäkerhet, butiker och kommunal service. Bostadens funktion. Kostnads kalkyler.

Olika gruppbyggnader i samhället

Olika grupperns möjligheter till aktivitet, gemenskap och trivsel i vår miljö. Kostnads kalkyler.

Den enskildes och familjens ekonomi

Kostnads kalkyler. Sortimentstudier.

Näringsriktig kost. Rationell matlagning

Rationell matlagning. Arbetsorganisation. Arbetsteknik. Kostnads-kalkyler. Sortimentstudier.

Personlig hygien och arbetshygien

Åtgärder och hjälpmedel för personlig hygien. Klädvård. Förvaring. Arbetsorganisation. Arbetsteknik. Sortimentstudier. Kostnads-kalkyler.

Enskild och offentlig konsumtion

Sortimentstudier. Konsumentupplysande organ, deras uppgifter och arbetssätt. Reklam och massmedia. Rådgivnings- och upplysningsverksamhet. Minoritetsgrupper.

Att flytta från föräldrahemmet

Enskild och offentlig miljö

Miljöns betydelse för fysisk och psykisk hälsa. Att bo borta: skolhem, ungdomshotell, hyresrum.

Olika gruppbildningar i samhället

Gruppens betydelse för attityd och handlande. Pubertets-ålderns fysiska och psykiska förändringar. Ensamhet — gemenskap: att klara sig på egen hand.

Familjens inbördes rättigheter och skyldigheter

Barnens rättsliga ställning.

Den enskildes och familjens ekonomi

Kostnads-kalkyler.

Näringsriktig kost. Grundläggande principer för rationell matlagning

Sund kost — kostvanor och näringsbehov.

Personlig hygien

Åtgärder och hjälpmedel för personlig hygien. Klädvård. Förvaring.

Bostadens vård

Förebyggande åtgärder mot nedsmutsning och slitage. Metoder och hjälpmedel för rationell bostadsvård.

Enskild och offentlig konsumtion

Sortimentstudier. Konsumentupplysande organ, deras uppgifter och arbetssätt. Reklam och massmedia.

Huvudtema 2

Innehåll

Att bilda familj

Olika gruppbildningar i samhället. Familjebegreppet

Gruppens betydelse för individens attityd och handlande. Olika former för samlevnad. Familjen som primär grupp.

Familjebildningen. Familjens funktioner. Inbördes rättigheter och skyldigheter inom familjen

Äktenskap — formaliteter och juridik. Tidiga äktenskap — yrkesval och förvärvsarbete. Barnens rättsliga ställning.

Den enskildes och familjens ekonomi

Familjemedlemmarnas gemensamma ekonomiska ansvar. Köpprocessen. Kostnadskalkyler. Arbetsfördelning.

Den inre och yttre miljöns betydelse

Utformning och utnyttjande av bostaden med hänsyn till aktivitet och trivsel. Bostadens funktioner. Inredning och utrustning. Sortimentstudier. Kostnadskalkyler. Arbetsorganisation.

Bostadsvård

Rationell bostadsvård. Arbetsorganisation. Arbetsteknik. Sortimentstudier. Kostnadskalkyler.

Näringsriktig kost. Rationell matlagning

Kostvanor. Arbetsorganisation. Arbetsteknik. Sortimentstudier. Kostnadskalkyler.

Personlig hygien och arbetshygien

Personlig hygien för egen och andras trivsel. Rationell tvätt. Arbetsorganisation. Arbetsteknik. Sortimentstudier. Kostnadskalkyler.

Enskild och offentlig konsumtion

Konsumentupplysande organ — deras uppgifter och arbetsätt. Reklam och massmedia.

Huvudtema 3

Innehåll

Att köpa för fritid

Näringsriktig kost. Rationell matlagning

Kostvanor och näringsbehov. Planera sin livsföring så att man orkar utnyttja fritiden. Fritidsmatlagning. Sortimentstudier. Kostnadskalkyler.

Gruppbildningar. Familjefunktioner

Gruppens betydelse för individens attityd och handlande. Familjesamvaro.

Huvudtema 4

Innehåll

Den enskildes och familjens ekonomi

Köpprocessen utifrån valfri fritidsvara. Vad kostar det att äga. Hyra eller köpa. Nyenkel hemhushållning.

Personlig hygien

Motion — kondition — prestation. Välja kläder för fritid. Hygienartiklar. Sortimentstudier. Kostnadskalkyler.

Den inre och den yttre miljön

Individens möjligheter att påverka miljön. Gemensamma fritidsutrymmen. Kostnadskalkyler.

Enskild och offentlig konsumtion

Sortimentstudier. Konsumentupplysning. Reklam och massmedia. Samhällets insatser för ökad fritidsverksamhet. Minoritetsgrupper.

1. Var skall vi vara
2. Att flytta från föräldrahemmet
3. Att bilda familj
4. Att köpa fritid

1. Var skall vi vara

Att sätta sig in i och känna ansvar för sin miljö; att förstå vad den egna miljön betyder för aktivitet och trivsel;

att redovisa egen syn på miljöns (skolans, samhällets, bostadens) möjligheter till sysselsättning och samvaro.

Se huvudtema 1 (s 14).

Förslag till delmoment:

Att välja boendemiljö
Utrymme för hobby — hemma eller borta
Grannkontakt — gemensamma aktiviteter
Kvartersbutik — varuhus
Den trångbodda familjen
Samvaro hemma — till vardags och fest

Förslag till arbetsområden

Förslag till utformning av arbetsområden

Syfte

Innehåll

Introduktion

Arbetsätt

Planering

Övningar

Färdighetsträning

Rationell bostadsvård. Rationell matlagning. Läs och använda informationsmaterial. Planering och utförande av kombinerade övningar.

Exponeringsövningar

Aktivitet och trivsel i skolans elevrum. Den trångbodda familjen. Utrymme för hobby. Samvaro till vardags och fest. Badrummet. Olika åldrar — olika krav.

Situationsspel

Familjen får en gäst för en längre tid — vilka möjligheter har familjen att ordna så att alla trivs.

Jämförande undersökningar

Sortimentstudier. Kostnads kalkyler. Näringsberäknade måltider. Arbetsställningar. Arbetsorganisation.

Studiebesök

Sammanfattning och värdering

2. Att flytta från föräldrahemmet

Att orientera om de problem, som kan uppstå då man lämnar sin uppväxtmiljö;
att söka och redovisa möjliga lösningar;
att kunna träffa ett val som ger tillfredsställelse.

Se huvudtema 2 (s 15).

Syfte

Innehåll

Förslag till delmoment:

"Att hyra ....."

"Rummet blir ditt"

"Tillgång till kök"

Att dela hygienutrymme

Kom klockan ..... kamratträff

Introduktion

Planering

Övningar

Färdighetsträning

Rationell matlagning. Rationell bostadsvård. Läs och använda informationsmaterial. Arbetsorganisation. Arbetsteknik. Kostnadskalkyler.

Jämförande undersökningar

Näringsberäknade måltider. Att bo borta: kostnad och villkor. Sortimentstudier.

Situationsspel

Kund — försäljare. Hyresvärd — hyresgäst.

Exponeringsövningar

Hygienartiklar. Måltider i hyresrummet. Förvaring.

Studiebesök

Sammanfattning och värdering

3. Att bilda familj

Att orientera om olika samlevnadskonstellationer;
att skaffa information om varor och tjänster;
att kunna träffa ett val som ger tillfredsställelse.

Se huvudtema 3 (s 16).

Förslag till delmoment:

Vi sätter bo — var skall vi bo — hur skall det se ut
— vad får det kosta

Att köpa kontant eller . . .

Vi delar hemarbetet

Vardagskosten — närings- och priskalkyler

Vi bjuder på fest

Tvätta hemma eller skicka bort

Introduktion

Planering

Arbetsätt

Syfte

Innehåll

Arbetsätt

Övningar

Färdighetsträning

Rationell bostadsvård. Rationell matlagning. Läsa och använda informationsmaterial. Välja kost.

Exponeringsövningar

Inredningsförslag. Näringsberäknade måltider. Middag på tu man hand. Förvaring av kemiska hjälpmedel och läkemedel. Redskap för rationell matlagning. Redskap för rationell bostadsvård. Utnyttjande av hygienutrymmet.

Situationsspel

Försäkringsman — kund. Vardagsproblem.

Jämförande undersökningar

Att köpa bostad eller . . . . . Hyra eller köpa linneförrådet. Sortimentstudier. Att bo med service — är det lyx? Kostnads kalkyler.

Studiebesök

Sammanfattning och värdering

4. Köpa för fritid

Att kunna planera sin livsföring så att man orkar utnyttja fritiden;

att skaffa information om utbudet av varor och tjänster för olika fritidsaktiviteter;

att kunna träffa ett val som ger tillfredsställelse.

Se huvudtema 4 (s 16).

Förslag till delmoment:

"Äta rätt — men lätt"

"Städa lätt — men rätt"

Papper till vardags

Självhushåll i skog och mark

Utflyktsmat för en dag

Vi gör en resa . . . . .

Har du råd med din hobby?

Introduktion

Planering

Syfte

Innehåll

Arbetsätt

Övningar

Färdighetsträning

Rationell matlagning. Rationell bostadsvård.
Läsa och använda informationsmaterial. Välja kost.

Exponeringsövningar

Packa för en resa: valfritt färdmedel. Utflyktsmat.
Självhushåll.

Situationsspel

Kund — försäljare. Demonstration av fritidsvara.
Familjen semesterplanerar.

Jämförande undersökningar

Tält eller husvagn. Cykel eller moped. Sortimentstudier.

Studiebesök

Sammanfattning och värdering

”Kamratträff”

(Arbetsområde : 2. Att flytta från föräldrahemmet)

Att planera och ordna en träff för två kamrater, när man har begränsade ekonomiska resurser och de begränsade praktiska möjligheter som är tänkbara i ett hyresrum.

Förutsättningar

Begränsa måltiden till en rätt som kan färdigställas på 30 minuter. Följande utrustning finns tillgänglig: skärbräde, förskärare, brödkorg, kastrull. Engångsmaterial: tallrik, mugg, bestick och ljus.

Frågeställningar

Vem ska bjudas? Hur dags? Vad får det kosta? Vad skall man äta? Hur skall det färdigställas? Hur skall man duka? Vad skall man roa sig med? Vilka hänsyn måste man ta då man bor i hyresrum?

Redovisningsformer

Utställning. Demonstration. Kostnadskalkyl.

Sammanfattning och värdering

Exempel på utformning av delmoment

Syfte

Tillgång till kök

(Arbetsområde : 2. Att flytta från föräldrahemmet)

Att redovisa näringsriktigt frukostmål, som kan bli standardfrukost;

att organisera förvaring av livsmedel på en given yta;

att organisera förvaring av husgeråd på en given yta.

Syfte

Förutsättningar

Morgon- och kvällsmål hemma med tillgång till en mindre skafferihylla, fack på kylskåpsdörr, spis och diskbänk.

Frågeställningar

1. Förslag till näringsriktigt frukostmål. Standardfrukost. Vad kostar frukosten?
2. Gör upp en förteckning på livsmedel, som behövs, med utgångspunkt i förslaget.
3. Vilka livsmedel behöver kylskåpsförvaring?
4. Välj emballage för kylskåps- och skafferiförvaring.
5. Organisera skafferiförvaringen på den givna ytan, både ifråga om livsmedel samt eventuellt nödvändiga husgeråd.
6. Vilka hänsyn bör visas, när man delar kök med värd-folk?

Redovisningsformer

Utställning. Demonstration. Kostnads kalkyl.

Sammanfattning och värdering

Barnkunskap

1. Barn i hem och samhälle

Att ge eleverna insikt om barnets situation i familj och samhälle.

Syfte

Uppväxtmiljön och dess betydelse för barnets utveckling. Könsrollsfrågan

Innehåll

Olika typer av familj — en- och tvåföräldersfamilj. Ömsidig aktning, tolerans och hänsyn mellan föräldrar och barn samt barns behov av normer som faktorer för personlighetsdanningen belyses. Adoptiv- och fosterbarns situation. Familjens inställning till barn. Familjelivets förändring. Innebörden av en demokratisk familjesamvaro. Ansvarsfördelningen mellan föräldrar. Skälen för lika fördelning mellan föräldrarna i fråga om vården av barnen och för ökad rekrytering av män till barnavårdande yrken redovisas.

Värdet av att ta tillvara den tid som familjen har tillsammans.

Samhällets hjälpåtgärder för föräldrar och barn

Mödra- och barnavårdscentralens arbetsätt. Sociala förmåner i samband med föräldraskap belyses. Orientering om barnavårdande institutioner. Barnstugeverksamhet; daghem, lekskola, fritidshem, uppväxtmiljö som allt oftare kompletterar hemmiljö.

Introduktion

Uppväxtmiljöns betydelse för en harmonisk utveckling.

Arbetsätt

Övningar

Intervju med förskollärare på daghem

Arbetsschema för hemarbetets fördelning vuxna — barn.

Daghemsvistelsens för- och nackdelar

Intervju med barnavårdsman angående adoptionsförfarande

Blankettövningar

Ansökan om barnbidrag, anmälan till barnavårdscentral

Situationsspel

Familjerådet sammanträder

Till och från daghemmet; attityder barn — personal —
föräldrar.

Barnobservationer med hjälp av film, TV och bildband

Färdighetsträning

Litteraturstudier

Sammanfattning och värdering

C 4 timmar

Tid

2. Det väntade barnet

Att ge kunskap om människans tillblivelse.

Syfte

Huvuddragen av fosterutvecklingen och barnets utveckling och vård under förskolåldern

Kvinnans och mannens genitala organ. Befruktning. Fostrets
tillväxt. Kvinnans livsföring under graviditeten. Den blivande
faderns situation. Förlossning och eftervård. Nyfödda barns
anpassning till självständig livsföring. Fysiologiska företeel-
ser under de första levnadsveckorna.

Innehåll

Introduktion

Betydelsen av fysiologisk och psykologiskt sakligt grundad
kunskap om fosterutveckling, förlossning, nyfödda barn.

Arbetsätt

Övningar

Jämförande frågor och undersökningar

Faderns närvaro vid förlossning

Tillvarons förändring vid ett barns ankomst

Kostnader för utrustning i samband med första barnet

Färdighetsträning

Observation genom bildmaterial av fosterutveckling och förlossning
Litteraturstudier

Sammanfattning och värdering

C 3 timmar

Tid

3. Barnet som växer

Att ge kunskap om den psykiska och fysiska mognadsprocessen.

Syfte

Huvuddragen av fosterutvecklingen och av barnets utveckling och vård från födelsen till sjuårsåldern

Innehåll

Motorisk, emotionell, social och intellektuell utveckling parallellt behandlad med fysisk utveckling. Behovet av allsidig vård för barnets naturliga tillväxt. Nödvändigheten av att grundlägga goda vanor i förhållande till barns mognadsgrad. Utvecklingsfrämjande lek och sysselsättning.

Introduktion

Betydelsen av den vuxnes förståelse, attityd och handlingsätt mot bakgrund av barns olika utvecklingsstadier.

Arbetssätt

Övningar

Situationsspel

Sysselsättning av barngrupp
Den första skolkontakten

Jämförande undersökningar

Dygnsrytm, sömnbehov i olika åldrar
Intervju med skolsköterskan

Färdighetsträning

Demonstration av lekmaterial för olika åldrar
Barnobservationer med hjälp av film, TV och bildband
Observation av språkutveckling via ljudband
Självinstruerande materiel för undervisning i barnkunskap
Litteraturstudier

Sammanfattning och värdering

C 5 timmar

Tid

4. Annorlunda barn

Att skapa förståelse för varje individs rätt att utvecklas inom ramen av sin förmåga.

Syfte

Barn med psykiska och fysiska handikapp

Orsaker och symtom vid mental och fysisk utvecklingsstörning. Behandlingsmetoder. Barnets och familjens upplevelse av sin situation. Omgivningens värderingar. Orientering om psykisk barna- och ungdomsvård.

Innehåll

Introduktion

Kunskap om avvikande beteenden som grund för en fördomsfri inställning.

Arbetsätt

Övningar

Jämförande undersökningar

Skolans individualiseringsmöjligheter
Intervju med speciallärare

Färdighetsträning

Observationer med hjälp av film, TV och bildband
Litteraturstudier

Sammanfattning och värdering

C 2 timmar

Tid

5. Barnets farliga värld

Att ge upplysning om olycksfallsrisker.

Syfte

Åtgärder till förebyggande av olycksfall bland barn

Förebyggande försiktighetsåtgärder och säkerhetsanordningar. Åtgärder vid olycksfall. De vanligaste olyckstillbudena i olika åldrar.

Innehåll

Introduktion

Olycksfall bland barn — betydelsen av ett omdömesgillt ingripande.

Arbetsätt

Övningar

Situationsspel

Första hjälpen vid olycksfall

Jämförande undersökningar

Olycksfallsfrekvensen bland pojkar och flickor i olika åldrar
Trafikkunskap för förskolebarn
Intervju med skolvaktmästare

Färdighetsträning

Utställning av säkerhetsanordningar
Observationer med hjälp av film, television och bildband
Litteraturstudier

Sammanfattning och värdering

C 3 timmar

Tid

6. Barnet i den vuxnes värld

Att göra eleverna införstådda med det ansvar och den kunskap som krävs av dem som vuxna och som blivande föräldrar.

Syfte

Förhållandet mellan vuxna och barn

Förståelse för barns beteende i olika åldrar — tillämpning av psykologiska kunskaper. Värdet av ömsesidig tillit och kontakt. Barns behov av konsekvens i attityd och handling från den vuxne. Barns olika uttrycksmöjligheter för att nå kontakt. Umgångessätt med barn i förhållande till deras mognadsnivå. Vikten av kontinuerligt kunskapsinhämtande genom föräldrakurser m m. Diskussion om den påverkan att anpassa sig till traditionella roller som unga föräldrar kan möta i litteratur, massmedia o d.

Introduktion

Betydelsen av förtroendefull kontakt mellan vuxna och barn.

Övningar

Situationsspel

Bemötande av barns trotsreaktion

Jämförande frågor

Syskonrelationer

Färdighetsträning

Observation av olika beteenden med hjälp av film, television och bildband.

Litteraturstudier

Sammanfattning och värdering

C 3 timmar

Innehåll

Arbetsätt

Tid

BIBLIOTEKET
LÄRARHÖGSKOLAN
I MÖLNDAL

BIBLIOTEKET
LÄRARHÖGSKOLAN
I MÖLNDAL

Eab *Skolöverstyrelsen* Ex. nr: *2*
Läroplan för grundskolan
Hemkunskap Barnkunskap

Bij 2322

~~52818~~

Läroplan för grundskolan

Lgr 69

Hemkunskap Barnkunskap

Hk Bk

Allmän del (Lgr 69 I)

Supplement (Lgr 69 II)

1969 UTKOMMER

Svenska
Matematik
Främmande språk. Engelska
Främmande språk. Franska. Tyska
Musik
Teckning
Slöjd
Hemkunskap. Barnkunskap
Gymnastik
Orienteringsämnen. Lågstadiet.
Mellanstadiet
Orienteringsämnen. Högstadiet
Ekonomi
Konst
Teknik
Fritt valt arbete
Undervisning i klasstyp b och B
Specialundervisning
Planering

1970 BERÄKNAS UTKOMMA

Planeringsexempel. Lågstadiet.
Mellanstadiet
Praktisk yrkesorientering
Maskinskrivning